

Utdanningsforbundet ved Fana gymnas viser til ny innstilling fra Fylkesadministrasjonen, 25.11.15. Vi ønsker å imøtegå synspunktene, samt supplere forrige brev av 6.11.15. Følgende presenterer **9 punkter**.

1. Kostnader til rehabilitering

Kostnader til rehabilitering av Fana gymnas må baseres på overslaget på inntil 75 mill. i Multiconsults rapport fra 2012 som inkluderte kravet til universell utforming. Det vises til brev til Fylkeskommunen, vedlagt saksdokumentene, s. 157/158 der det er sitert fra HFK Eiendom v/ K. J. Brun sin mail om rehabiliteringsbehovet ved Fana gymnas: *«I skolebruksplanen, pkt 8.1.2: Kostnadsoverslag investering er det satt av 75 mill til oppgradering, med universell utforming dersom skolen skal fortsette slik den er i dag.. Det gir en gjennomsnittlig m2-pris på oppgradering på ca. kr 10.000,- med tillegg på ca. 2-3 mill. for noen enkelttiltak (heis etc). En m2 pris på oppgradering til kr 10.000,- pr m2 tilsvarer en **middels tung opprustning** der hovedstrukturen i bygget beholdes, men der overflater og teknisk infrastruktur opprustes samt at dagens funksjonskrav til universell utforming, pedagogikk, inneklima og rømningssikkerhet blir i varetatt.»*. I rapporten er det på vegne av HFK utført en kostnadsanalyse ift en middels tung opprustning av skolen på 75 mill. En middels tung opprustning harmonerer ikke med at skolen skal opprustes ift minimumskrav. Det er underlig at fylkesadministrasjonen i svaret til OPHE øker prisen fra 10 000 pr m2 i 2012 til 40 000 i 2015 uten at det er foretatt en analyse tilsvarende Multiconsults analyse. Det foreligger ingen detaljert skriftlig kostnadsanalyse fra administrasjonen etter 2013.

I OPHE snakker en plutselig om full heving til forskrift om tekniske krav til byggverk (TEK10), og dermed også den økte kostnadsrammen. I en så viktig sak må det stilles krav til etterprøvbare beregninger for kostnader før det fattes vedtak om nedlegging. Vi påpeker dessuten at det ikke er krav til full TEK 10 standard på gamle bygg. Det foreligger en dispensasjonsordning i Plan og Bygningsloven § 31-2. Dispensasjonshjemmelen gir Bergen kommune som saksbehandler tillatelse til rehabilitering av «eksisterende byggverk», når det ikke er mulig å tilpasse byggverket til tekniske krav uten uforholdsmessige kostnader. Etter det vi kjenner til, vil denne unntaksbestemmelsen bli benyttet ved rehabilitering av Bergen Katedralskole, jf saksdokumentene fra møte i Utval for opplæring og helse 10.november 2015, side 251 i rapport fra Norconsult. Det nevnes for øvrig at m2 prisen på Bg Katedralskole anslås til 20 000 m2. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har i 2011 dessuten angitt at det ikke stilles krav til omfattende utbedringer av eldre bygg i forhold til nye bygg, vi viser til restaureringen av Bergen Handelsgym-bygget der Bergen kommune ikke krevde full heving til TEK10 for hele bygget i følge mail til oss av 23. november 2015. Rundt 15 000 pr m2 er anslått pris for restaureringen av Bergen Handelsgym-bygget. TEK 10 synes derfor å innebære at man kan ruste opp vesentlige deler av bygget uten at en trenger å oppføre dette til TEK 10 standard, for eksempel nytt gulv, maling, panel på vegger og generell oppussing. TEK 10 synes å gjelde når man river ned vegger og ved nybygg, dersom en ikke søker om dispensasjon fra TEK 10, slik man har gjort angående det planlagte nybygget på Bergen Katedralskole.

Kravet til «universell utforming» i «TEK 10» skal sikre at blant annet elever med funksjonshemming har tilgang til bygget. Dette kravet vil gjelde uansett hva Fana gymnas benyttes til innen 2019. HFK har da også i samsvar med reglene budsjettet med denne kostnaden for alle bygg, også Fana gymnas. Da kostnaden allerede er budsjettet for, kan denne kostnadsposten ikke benyttes i argumentasjonen for nedlegging av Fana gymnas.

I Innstillingen nevnes forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler. Vi minner om at «veilederen»(side 18) knyttet til utformingen av klasserom er anbefalinger og ikke påbud, og vil gjelde der skolebygg «planlegges». Vi minner også om at det i statsbudsjettet for 2016 fremgår at staten bevilger **15 milliarder** til opprustning av eldre skolebygg i form av rentefrie lån, så hvis man vil foreta en opprustning, bør Fana komme under dette.

2. Driftskostnader

Fana gymnas er den skolen med lavest kostnad pr elev i hele HFK med kr 84.000 pr elev, i henhold til budsjettet for HFK for 2016. Dette er vesentlig lavere enn satsen på 117.500,- pr elev som HFK mottar fra staten. Dette viser at skolen drives kosteffektivt. Med en utnytting av den infrastruktur som skolen representerer, (optimalt 5 paralleller, 450 elever), er det ikke en skole i fylket som kan uteksaminere avgangselever med en lavere kostnad. En overføring av elevene til andre offentlige skoler vil dermed gi mindre overskudd for HFK. Skulle disse elevene starte på en privat skole, vil HFK i tillegg miste inntekt. Dersom 150 av Fana gymnas elevene i bydelen begynner på private skoler etter en eventuell nedlegging, vil Fylkeskommunen gå glipp av 17,7 millioner i støtte fra staten og kr 15 millioner av disse midlene vil da bli overført til private skoler siden de mottar 85 % av satsen for elever ved offentlige skoler. Ved å legge ned, spares 7,2 mill. årlig, men dette er oppgitt uten fradrag av blant annet nye, høyere kostnader på andre skoler, så lenge Fanaelevene drives så billig. Følgelig blir det etter det vi kan se ingen innsparing driftsmessig, all den tid elever vil bli overført til skoler med høyere kostnader enn på Fana gymnas.

3. Prinsippet om elevers nærhet til skolen

Budsjettavtalen - nov - 2015 fremhever elevenes nærhet til skolen: *«Bærende prinsipp i det nye inntakssystemet skal vere at elevane har rett til å gå på næraste skule som tilbyr ønska studieretning...»* (side 3). Når prinsippet om nærhet til skole er svært viktig fremover, vil Fanaungdommer mangle en skole i nærmiljøet dersom Fana gymnas legges ned. Dersom man skal satse på nærskolen, hvor vil fremtidens nærskole da være for elever som bor i området rundt Fana gymnas? Det synes underlig at en går løs på et kostnads- og strukturproblem ved å legge ned den mest lokaltilpassede og mest effektive skolen. Dersom skolen legges ned, må elevene betale transport til og fra skolen som utgjør en betydelig utgift, i tillegg til den miljø- og trafikkbelastningen det vil utgjøre i en situasjon, hvor det allerede er betydelig forurensing og belastning på kollektiv- og privattransport. I tillegg kan

lengre skolevei føre til mindre motivasjon og dårligere skolehverdag. Administrasjonen synes å ha vurdert overkapasiteten opp mot prinsippet om fritt skolevalg. Det blir ikke dekkende. Avgjørende fremover er hvilke skoler det er overkapasitet på i forhold til bosetningen til dagens og fremtidige elever, jf Budsjetttavtalen.

Bevaring av Fana gymnas er av essensiell betydning for fremtidige inntak ved videregående skoler i Fana bydel ut fra prinsippet om nærhet til skoler. Det bor 37.000 innbyggere i Fana bydel og Fana gymnas er eneste videregående skole med studiespesialiserende utdanningsprogramfag i denne bydelen. Fylkeskommunen har angitt at befolkningstall og befolkningsvekst fra Sædalen skal trekkes inn i forhold til elevtilhørighet ved skolen i henhold til Sak PS 66/15 i Opplærings- og helseutvalet den 18.08.2015: «OPHE ber om at man sikrer at elevprognose for Fana gymnas i sak om studiespesialiserende i Bergen tar hensyn til utbyggingsplanar og nybygggarområde som Sædalen». Forslaget vart samrøystes vedteke». Har man tatt høyde for dette?

4. Overkapasitet

Basert på tall fra SSB vil Bergen Sør være den bydelen med størst befolkningsvekst, også på sikt. Bergen-Sør er også den bydelen med forholdsmessig flest antall elever på studiespesialiserende. Den store overkapasiteten er i Bergen vest og Bergen nord for studiespesialiserende. På hvilken måte er det da logisk å legge ned skoler i Bergen sør? Hvordan kan man løse strukturproblemer i Bergen vest og Bergen nord ved å legge ned en levekraftig skole i Bergen sør? Det er dessuten viktig å se på den miljømessige og trafikkmessige situasjonen om flere hundre elever må reise langt hver dag istedenfor å gå på nærskolen sin. Vi ber politikerne om å videreføre skolen, slik at ikke flere feilvurderinger blir gjort i forhold til skolebygg i HFK, feil som får konsekvenser i fremtiden.

Man må tenke nytt i forhold til skolene og et ønske om å gjøre endringer i forhold til studiespesialisering, må ikke gå ut over en skole som Fana gymnas, som har en fremtid i Fana bydel. Kommende dokumenterte befolkningsvekst vil være betydelig i denne bydelen. Eventuelle nybygg i 2020 for å imøtekomme befolkningsveksten i bydelen vil være svært kostbar. I møtet i OPHE den 10.11 ble følgende uttalt «når en samler på noen store skoler, vil en lettere kunne få oversikt over behovet for nye skoler i fremtiden» Her innrømmes det for det første at overkapasiteten er forbigående, men i tillegg avsløres det planer for nybygg. Hvordan kan en da begrunne behovet for å legge ned en velfungerende skole som Fana gymnas for å spare 7,2 millioner årlig, og så bygge nytt om 5-10 år til mange ganger den summen? Vi tror igjen fylkesadministrasjonen foretar feil vurdering da transportutgifter, trafikk og plass på dyrere skoler pr. elev, ikke vil medføre en sparing, men et tap. Dagens lave utnyttelsesgrad ved Fana gymnas må sees i sammenheng med at skolen har vært nedleggelsestruet de to siste skoleårene. Forut for det, også etter etablering av Nordahl Grieg, og privatskolene, har det vært høy søknad til skolen, med 5-6 parallelle klasser.

5. Privatskoletilbudet. Et «nei» til Fana gymnas, vil være et «ja» til private elevplasser. SSB sin oversikt (2014-tall) viser at Hordaland har flest elever i private skoler med 2302 elever på studieforberedende. På andre plass kommer Oslo med 2069 elever. Endringer i Hordaland fra 2001 har vist mer enn en fordobling fra 1027 privatskoleelever til 2302 elever i 2014. Fordoblingen av privatskoletilbudet er en sentral forklaring på overkapasiteten. Vi mener Fylkeskommunen må møte denne konkurransesituasjonen med fleksibilitet og fremsynthet i det offentlige skoletilbudet, ikke ved å tvangsnedlegge en bærekraftig, en viktig og den eneste videregående skolen i Fana bydel med studiespesialiserende. Ved nedlegging av Fana gymnas er det sannsynlig at en del av elevene vil søke private skoler. Bydelen må tilby studiespesialiserende til nærmiljøet.

Vi mener tiden er inne for å ha fokus på den offentlige skolen, for å unngå ytterligere fraflytting fra offentlig skole og derved ytterligere overkapasitet. En smidighet i forhold til å bevare Fana gymnas vil være et signal om at offentlige skoler tilpasses brukerne for å sikre høy trivsel og stor gjennomføringsgrad. Vi ber dere som ansvarlige politikere å støtte den offentlige skolen og vise den har en solid plattform for å imøtekomme elevenes ønske om en skole i nærmiljøet. Fana gymnas vil være et meget godt eksempel på utvikling av et godt og mangeartert skoletilbud, der også mindre skoler har sin solide forankring i fylkeskommunens strategi. Administrasjonen foreslår at det skal etableres "1-2 paralleller" ved Årstad. Dette er utilrådelig. Små fagmiljø bør unngås, også tidligere uttalelser fra administrasjonen angir at et "robuste fagmiljø" består av fire paralleller eller flere. Hvordan har en tenkt at programfagstilbudet skal være for KDA på Årstad? KDA-elevne skal velge ett programfag fra stud spes. Hvordan skal en da kunne gi elevene et godt programfagstilbud med i praksis to paralleller, kun to paralleller vil også bli veldig kostbart. Hvor sannsynlig er det at en vil klare å opprettholde de gode måltallene ved å svekke fagmiljøet gjennom å flytte to paralleller fra en nærskole med høy gjennomføring og høyt læringsutbytte til en stor skole, som ikke har stud.spes linje fra før og som har høyt frafall? Er virkelig opplæringsavdelingen trygg på at en slik endring av rammevilkårene for elevenes læring og lærernes arbeidsmiljø ikke vil påvirke elevenes skoleprestasjoner?

6. Elevenes læringsutbytte og gjennomføringsgrad. Det er bred tverrpolitisk enighet om at den lave gjennomføringsgraden i videregående opplæring er et av de aller største samfunnsproblemene i Norge. Dette er også erkjent i HFK, hvor det er en del av folkehelseplanen for inneværende periode. I Budsjetttavtalen av 19.11.2015 er det også fokus på elevfrafall. I dag gjennomfører 70 % av elevene i HFK videregående opplæring. I budsjettavtalen er det et uttalt mål at HFK skal øke fullføringsgraden til 80 %, og at dette også skal «reflekterast i årsbudsjettet». Kunnskapsdepartementet har i 2015 fått utdret frafall i videregående skoler. Ett viktig moment som blir fremholdt for å hindre frafall er «veiledning og andre tiltak som tar sikte på å etablere omsorgsfulle

relasjoner preget av balanse mellom krav og støtte rundt eleven». Fana gymnas er en skole som har særlig fokus på slik nærhet mellom elever og lærere, mellom lærere og elevenes foreldre og opplever liten grad av frafall. På Fana gymnas har elevene en **fullføringsgrad på ca. 90 %**. Dette viser at en på Fana lykkes med å få elevene motiverte og mottakelige for lærdom. Et av leserbrevene som ble skrevet av en av elevene som går vg2 i år, (BA) viser at skolehverdagen ble mye bedre etter hun begynte på Fana, nettopp fordi hun følte hun ble sett. Trivselsfaktoren er viktig for å hindre frafall. Elevene trives på Fana gymnas, for eksempel gjennom sosial aktivitet som Fana skoleteater som engasjerer nærmest alle elever ved skolen i en eller annen form.

En annen viktig målestokk for å vurdere videregående opplæring er elevenes læringsutbytte og skoleprestasjoner. Elever ved Fana gymnas har god utvikling når en sammenligner grunnskolepoeng ved inntak ved Fana gymnas og karaktersnittet ved vitnemålet når elevene uteksamineres. Ut fra et samfunnsøkonomisk og folkehelseperspektiv er det få tiltak som kan måle seg med utdanning. Er Fana gymnas som et utmerket utdanningssted noe som skal ofres for maksimalt 7,2 mill. årlig i midlertidige besparelser? Hva med samfunnskostnadene for alle dem som ikke fullfører?

7. Offentlige planer underbygger en videreføring av Fana gymnas

Vi vil trekke frem følgende punkter fra andre offentlige instanser:

- Områdereguleringplan for Paradis sentrum: Det planlegges 1200 nye boliger og 30 000m2 næringsvirksomhet i Paradiskrysset. Området rundt Paradiskrysset omtales som Paradis Sentrum- nytt lokalsenterområde med bykvaliteter. «Planforslaget legger til rette for omfattende endringer av Paradis over tid, som gir behov for å ta vare på Paradis sin identitet som sted og utvikle den videre.
- Kommuneplanens samfunnsdel. I kommuneplanens samfunnsdel lansert juni 2015, er ett av hovedpunktene for bærekraftig vekst å fokusere på «gåbyen». Det uttales at «Gåbyen fungerer godt når alt vi trenger i hverdagen ligger i nærområdet. Butikk, fritidstilbud, skoler og servicefunksjoner må være i bydelen og lokalsentrene.
- Fylkesmannen i Hordaland har vedtatt som et overordnet mål for stedsutvikling å ha «nærhet til skole, barnehage, servicetilbud, restauranter og friluftsliv». Det refereres sågar til områdereguleringen i Paradis sentrum
- Antikvariske hensyn - Slik vi ser det, representerer Fana gymnas et historisk viktig landemerke på Fana. Vi antar en rivning med nytt bygg vil kreve godkjenning der antikvariske hensyn er et viktig element. Fana gymnas er en viktig brikke både som landemerke, kulturinstans og nærskole for et fremtidsrettet Paradis sentrum, i lys av den fortettingen som er planlagt.

8. Fana gymnas er godt egnet og godkjent til skoledrift

I forskriften om miljørettet helsevern på skoler angis det at ved plassering av nye skolebygg skal «det tas hensyn til trafikkforhold, luftforurensning, støy, klimaforhold og risikofaktorer i miljøet, samt området utforming og topografi» Området ved Fana gymnas er særlig egnet som videregående skole fordi bygget og eiendommen er særskilt tilrettelagt for videregående skoledrift, skolen ligger tett ved Paradis barneskole, den ligger naturfritt til med flotte utearealer og kunstgressbane, skolen er en av få ledige offentlige tomter og bygg i området og den bør beholdes som skolebygg med offentlig tilknytning. Et annet viktig miljøhensyn er at sentralvarmeanlegget fra BKK vil komme rett utenfor skolen. En fortsatt satsing på Fana gymnas vil fremme en fortsatt miljøvennlig profil. Vi minner politikerne om at dersom det i 2020 må etableres en ny videregående skole i Bergen sør på grunn av befolkningsvekst, vil det være svært vanskelig å finne en tomt som passer til tilsvarende skoledrift. Basert på millioninvesteringer i bygget de senere år, ber vi HFK som skoleeier tenke seg nøye om før en går til det dramatiske skrittet å legge ned skolen. Påstandene om at dagens bygg ikke er egnet til skoledrift faller på sin egen urimelighet, og vil i så fall også ekskludere en rekke eldre skolebygg både i Hordaland og landet forøvrig.

9. De unges stemme skal og bør høres. Det er et grunnleggende prinsipp om at de unges stemmer må høres i så viktige saker som nedleggning av en skole. Stemmen fra Fanas elever er klar: «La Fana leve». I møtene med politikere til skolevalget var det flere politiske parti som garanterte for at en stemme på dem var en stemme for å bevare Fana gymnas. Folkehelseinstituttet fremhever blant annet at «et belastende eller stressende skolemiljø vil øke risikoen for psykiske helseproblemer.» Det er høy grad av trivsel blant de unge ved Fana gymnas. Samarbeid mellom elevene og lærerne er også meget godt. Vi ber dere folkevalgte politikere om å bevare Fana gymnas.

Utdanningsforbundet ved Fana gymnas
Agnes B. Nygaard (tillitsvalgt)